

Коллегия

Налогланы тюз жыйыу - экономиканы айнытыну туткучу жолу

Быйыл биринчи онбир айны ичинде Кызбарты Малкыарны налог органдары онбир миллиарддан арыккы сом жыйгандыла. Аны бля бую бори 112,6 процентте толтурулганды. Бу ахадан эки миллиард федералдык бюджетге жиберилгенди, кыалган 9,1 миллиард сом а республиканы бюджетине. Аны юсюнден Федерал налог службаны КыМР-де Управленисны бу конде бардыргыган кенгертилген коллегиясыны кенгешинде айтылганды, деп билдиргенди ведомствону интернет-сайтында.

«Экономиканы өсүмү бля байламлы себептени арасында налогга жыйыу өм тире өсө баргын көрүмдүдө. Юлгоге 2013-2016 жылланы алып айтсак, саулай Россияда өм бую көзүндө 127,9 процентте көбөйгөн өсө. Кызбарты Малкыарда 164,7 процентте жеткенди», - дегенди Управленисны башчысы Мурат Керөфов. Алай бля республиканы бюджетине 3,18 миллиарда аслам сом тошкенди, ол а промышленностьте производствою индексинден (106,4%) 5,6 кереге аслам болды.

Налог төлөүлени жыйыу көбөйгөнни контроль жу-

мшлала эмда суюд-тау эту ичю ключлендиргендери бля байламлы болганын энци белгилегенди Керөфов. Сөз ючүн, биринчи амалы хайыры бля көп кыалмай юк миллиард сом жыйргыа кюлдан келгенди. Сюд-дау эту ишени эсепленине көре уа быйыл биринчи тогуз айны ичинде налог органдары быйыл инстанциялагыа жиберилген дауларыны 98,2 процентти кыабил этилгенди. Юлгоге, Россияда ол жалаңда 82,7 процент болды, СКФО-да уа, андан да аз - 85,1 процент.

Мурат Керөфов айтканыча, налогга төлөүчюлеге тал болумла кыура службаны ишине не заманда да энци жерни алады. ФНС-ны интернет-сайтында бююнюкюле 46 электрон сервис барды. Хайырлануучулар ары кирпил, налог эсепте туруу, отчылтаны беруу, налогланы төлөү эм көп башка жуумушларын жеңил тамамларгыа болуккыдула.

Сайтда «Личный кабинет» налогплательчыка дия физическое лицо» бөлүмүө сурам бек уллуду, бююнюкюле анда 112 мингден арыккы адам регистрация этилгенди. Сервисни компьютер бля угый, сотовый телефон

ЗАМАН

Жыйылыу

Жууапха тартыу кыатылана барганы кыадыр, бузуккыла да азия башладыла

КыМР-ни Правительствоосуна право бузуккыларны профилактикасы жаны бля ведомстволарны комиссияны кезуло жыйылыуунда акциз эм спирттен этилген затланы законкогла бузуккылык этип сатууга кыажу мадраланы эсеплери зоолюлгенди. Кенгешни премьер-министр орунбасары - билим беруу, илим юм жаш төлоно ишлери жаны бля министр Нина Емузова бардырганды. Аны ишине федерал инспектор Тимур Маковое да кыатышанды.

Ичги затланы законсуз чыгарыууга, ташыууга эм сатууга кыажу мадраланы юсеринден докладды КыМР-де МВД-ны экономика кюрккыуусулук эм коррупцияга кыажу управленисны башчысы Дмитрий Мусатов этгенди. Ол билдирген шартлагыа көре, Жылны алындан бери озгын алындан бери озгын 11 айны ичинде бу жаны бля 201 бузуккылык ачыккыланганды, алааны асламы ичги затланы ташыуу бля байламлыдыла. «Бу жаны бля аманлыккыла аны азайтыр мурат бля энци кыауум кыураылганды, анга УГИБД-ны инспекторлары бля бирге МВД-ны экономика кюрккыуусулук эм коррупцияга кыажу управленисны кыажу аслам кюрккыуусулук этгендери ол белгиле айтканды. Бзы бля службада урунганланы профессионал байрамлары бля алыгышпала, алааны бир немченсин КыМР-ни Правительствоосуна грамоталары бля саугыалаганды. Ведомствону кыауум келечиси уа КыМР-ни Башчысыны Ырызлыккы кагытына, Парламенттин грамоталарына эмда Россияни ФНС-ыны саугыалайна тийишли болгандыла.

Ичги затланы законсуз чыгарыууга, ташыууга эм сатууга кыажу мадраланы юсеринден докладды КыМР-де МВД-ны экономика кюрккыуусулук эм коррупцияга кыажу управленисны башчысы Дмитрий Мусатов этгенди. Ол билдирген шартлагыа көре, Жылны алындан бери озгын алындан бери озгын 11 айны ичинде бу жаны бля 201 бузуккылык ачыккыланганды, алааны асламы ичги затланы ташыуу бля байламлыдыла. «Бу жаны бля аманлыккыла аны азайтыр мурат бля энци кыауум кыураылганды, анга УГИБД-ны инспекторлары бля бирге МВД-ны экономика кюрккыуусулук эм коррупцияга кыажу управленисны кыажу аслам кюрккыуусулук этгендери ол белгиле айтканды. Бзы бля службада урунганланы профессионал байрамлары бля алыгышпала, алааны бир немченсин КыМР-ни Правительствоосуна грамоталары бля саугыалаганды. Ведомствону кыауум келечиси уа КыМР-ни Башчысыны Ырызлыккы кагытына, Парламенттин грамоталарына эмда Россияни ФНС-ыны саугыалайна тийишли болгандыла.

ныча, ичги затланы чыгарган предпритияла уа аманлыккыла асламы налогланы төлөмөгөнү не да аны азайтып көргөзгөнлери бля байламлыдыла. Ол ичги затланы чыгарыуу сферада бузуккылыккыа ючюн жууапха тартыу кыатыланганы бля байламлы бузуккылыккыа азайыл барлыккыларын чертгенди.

Сөз ючүн, Уголовный кодексни 171-ни статьясына кийрилген тозетилеу көре, энди ичги затланы сатууга лицензияланы берууну нызамы торлөнгөнни билдиргенди. Алгын ол бир эди, энди уа тоженеге эмда ресторанда бля кафедеге энци болуккыду. Дагыда докладды 2016 жылда РФ-де сатылган битеу ичги продукция эсепте алган система кыураылган эсертгенди. Алай республикада бир-бир элдеде Интернет байламлы бля кемчиликке болганлары ючюн бу система ишлемейди.

«Алай законкогла этилген ишлемеге көре уа, розницага сатылган битеу аракы продукция эсепте алган системада эмда элде да», - деп чертгенди ол.

Докладчы аракы эм спирт кыошулган ичги продукцияны розницага сатыуда кыурауу контролью кенгертирге он бериленини, бу жаны бля федерал эм регион полномочияла юлешчинерини, жалган продукция чыгаруучуларны жууапха тартыу кыатыланганы юсеринден да айтканды. «Тазири кебейтилгенери бля байламлы бизнесменле жашыры ишлери тохтауу, официалдык жалга кенгешинде», - дегенди ол.

Комиссияны жыйылыуунда КыМР-ни Промышленность эм сатуу-алуу

Роспотребнадзорну КыМР-де Управленисны баш эсперти Мурат Балкоров а жыйылганланы ведомство бардырган кыурауланы эсеплери бля шагыйрей этгенди. Аны айтканыча көре, надзор полномочияланы чеклеринде быйыл 14 план эм андан тышанда да 74 тинтиу бардырылганды. Ол санда республикада чыгарылган ичги затланы качество лабораторияда тинтилгенди.

Докладчаны сөзө, Нина Емузова тамамланган жуумушла хайыры болгандыларын чертгенди, алай энгата кемчиликке кыалгандары да белгилегенди. «Болсада хар жууаплы ведомство халлы ичги ишлери ючюн ишкерлерге уа иги шартды», - дегенди ол.

Ахырында Право бузуккыларны профилактикасы жаны бля ведомстволары комиссиясыны 2017 жылда ишени планы эмда аны жыйылыуларында этилген эсертүүлө бля протокол буйрукка кыалай толтурулгандыларын сөзөгөнди. Аны юсюнден докладды комиссияны жууапчы секретары Гюлястанлары Аминат этгенди.

Кенгеш эки вопрос бля да байламлы эсертүүлөни кыабил көрөү бля бошалганды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Проекте

Заводла суюр умулдула

Озгын жыйкыда «Инвестури в Кавказ» деген бизнес-конференция болганды. Анда Кызбарты Малкыарны юк проект көргөзгөнди. Баш умут - кыурауу программага кыошулуп, федерал бюджеттен болушуккы алыуу.

Проклетени бири сют заводу кыурауу бля байламлыды. Аны багыасы 110 миллион сом болуккыду. Андан 67 миллион предпринимательне кеслери бериле. Анда кыабил, сют, бишлак эм творог чыгарыккыдула. Предпритияны мекамы хазыр болуруга көп кыалмаганды, коммуницияла да тартылгандыла.

Андан сора да, республикада боуяланы производствою кыураууга умут барды. Быйыл заводну ишлер ючюн 300

миллион сом керекди. Рынокада бу жаны бля конкуренция аслам болмаганын да белгилегенди. Бу предпритие кеси да Россияни югунда эм уллу болуккыду.

Энтда да бир проект а пластмассадан аберил чыгаруу бля байламлыды. «Строй Маш» предпритие анга 174 миллион

берирге хазыды. Алай производствою башлар ючюн алыккычы 600 миллион сом иленеди. Завод жемишлени, тахта келгелени салырга орунла чыгарырга болуккыду. Арт кезиуде регионда анга сурам өстөгөнли барды.

Информагентстволаны билдириулерине көре.

Бирге ишлеу

Онгланы көбөйтгөн бирлешуу

Кызбарты-Малкыар кыурауу Аграр университет бля Курганда Т.С. Мальцев атлы кыурауу Эл молк академия байламлыкыла кыурауу жаны бля келишим этгенди. Вузланы ректорлары Аслан Апажев бля Владимир Левитский кыол салган келишимге көре эки учреждение да бирге көп тюрлю илму-излем тинтиуле бардыргыа, илму-методика, илму-педагогика эмда халкыла аралы жуумушланы тамамларгыа оюнашкандыла. Ол а, сөзсюз,

аланы көп умутларына бирлешип жетерге амал берилкиди, деп билдиргенди КыМКАУ-ну пресс-службасында.

Дагыда быйыл байламлыкыны чеклеринде илму-техника симпозиумла, форумла, конференцияла бардыргыа, семинарла бля лекцияла кыураууга болуккыду. Университетни бля академияны студенттерине бля аспирантларына ол Россияда эмда таш кыурауула стажировкалга, билим беруу про-

граммалага кыатышырга, материаллары бля шагыйрейлерине пайдалага уа бир-бирленини сынаулары, жангы методика

Бизни корр.

Жаркысы

Аксыра илипин болушуккы излейди

Псыгансу элли огъары жанында жашыганла, көп жылланы Аксыра суу арыкыга сыйнымай, адамланы жерлерин, юйлерин да жарысуу халга келтиргенин айтты, жарысп тургандыла. Көп болмай ол соругуа оную табылганды. Илипини эллиени молклерине хата салган кесегин ючюлдиргенди, энди жалаңда суу ызы терен этерге керекди, дейдиле бля жуумушланы тамамланганыла.

Арыккы холхозла болган заманда сабыланы суугарырга деп кыазган эдиле. Суу бир кыурауу алге да бериледи. Аксырадан арыкыла бля барган бля да юч районну молкчюлери да хайырлангы турадыла.

Совет Союзну жылларынды илипини халыккы дьсарылганды. Кыурауу чачылгандан сора уа мында болум да торлөнгөнди.

Жыйырма жылдан бери ызы тазалауа не да башка керекки жуумушла этилмегенди. Аны себепли жуауула башланса, ол жагыларындан чыгып, бахчаларга, юйлеге да заран тийдирил турганды.

Хар жолдан бегирек юч юйорге хата жетеди, алаңы журтлары батыу жерде орналганлары себепли. Мартуз Урусов журту аладан этгенди. Ол айтканыча көре, эллиле арыкыга атып жиберген кир-киччи да болуому осал этеди. «Ала бля сөлөшгөн хайыр жоккы, эс бурмайдыла» - деп жарыспы. Быйыда жашагынланы барында да оюмлары алайды.

Суу ызы жанларындан зыгыр кыуоп бийик этгенди, бек ючюлдирмеген эселе да, бир аз тилучуу этерге кюрешгенди. Мартуз эндиги жыл тирлик да бай болуп деген умутун айтды.

Хаух салынган дамбаны суу толуп келгени бля аны кетерикди, анга ышаныу уллу туйюлдү, - деп жарыспыдыла Урусов да, аны кыошуулары да. Аксырагыа, совет жылдача, кыурауу бешалса, ол болууому торлөндирге болушур деп ышанадыла.

Көрмюч

Алимлерибиз ишлерин Нюрнбергде көргөзгөнүлө

Кызбарты-Малкыарны кыурауу университетини прогрессив полимерле лабораториясыны илму ишлери Россияни Билим беруу эм илму министрствосуна экспозициясыны санында Германияны Нюрнберг шаарында бардырылган «Идеи - Инновации - Новые разработки» IENA -2017» деген 69-чү халкыла аралы көрмючө эки алтын майдалга тийишли болгандыла. Андан сора да, КыМКАУ-ну алимлерини ишлери беш диплом бля белгиленгенди, ол санда сагынылган министрствону эм Тайванны инвесторларыны лигасыны дипломлары бля да.

Халкыла аралы көрмючөдө бизнес эс бурура жангы илму ишле бля технологияла көргөзгөлдөдиле. Ярмаркага 31 кыураууны келечилери илму эм техника жаны бля бөлүмөдөн сегиз жооден арыккы жангычылык келтирген эдиле. Бытыр бля тенгешдиргенди, ишлени санына иги кесек кыошулганды. Эм көп экспонатланы уа Россия, Кытай, Малайзия, Тайвань, Кувейт, Саудовская Аравия, Польша эм Румыния салгандыла.

Россияни бөлүмөдө оналты вузну, миллет тинтүү университетини эм инновацияны илму-производство предпритияланы 48 инновациялы ишлери бар эдиле. Ала информация эм телекоммуникациялы технологияла, жангы материалла, электроюк бля байламлы технологияла, нанотехнологияла, медицина, кюрккыуусулук, табигыйт байлыккыла анулу хайырланы дегенча темала бля байламлы эдиле. Алааны асламыны министрство кыурауу кыурауу целевой программала бля берилген ахчаны хайырындан жарашдырылгандыла.

УЧАР КЕЗИУ

Келир жыл Минги тауда эки жүз минг туристине сакыйдыла

Шабат күн «Элбрус» курортта тау лыжалда учар кезиюу кыууаччы ачылганды. Байрамга кыураууны көп регионларындан туристте жыйылган эдиле. Сабийлеге деп да жарык программа кыурауулан эди. Сау кюнню республиканы жырычылары бля төпсөу коллективлери жыйылгандыла келерин алып тургандыла. Ахырында уа «Элбрус» курортну кыурауучулары кыурауулар бля таудан Азау талага тошкенди.

Кыууаччы ишлеге КыМР-ни туризм министри Мурат Шоенуцов да кыатышанды. Ол курортну инфраструктурасы игиле барганын, мындан ары да ол даража тас болмазча

мадрала этилликлерин айырып айтканды.

«Шимал Кавказны курортлары» акционер обществово генералды директоруну орунбасары Рустам Талаевни окумуна көре, кыайсы курорт да бийик даражасын тас этмез ючюн власть органа бля инвесторла биригип, бир бирлерин аныглап ишлерге керекдиле.

Бу сезонда Минги тауны тийресеинде солуккылы саны 200 миң адамга жетерикди деп сакылганды. Техника жаны бля курорт кыоноккыбайлык этерге хазыды.

Алиса ТАРИМ, Элбрус району администрациясыны пресс-службасы.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

ПРОБЛЕМАНЫ ОКЪУУЧУ КЁТӨРӨДИ

Сансызлыккымы огьесе оноусузлуккыму?

Огтары Чегем-узак тау элберилкыден бириди. Анга-Кыйырдэгы - кыйылында деп айтарга тилим окуна айланмайды, алай арт заманда ол унутулуп, иезиз кыалган журтха ушайды. Жаш тельде да шахаргя кетеди. Алай бирси жерледе халкк асламырак болганы себепли

кюнне бир керге барды. Ол да ингирде 17 сагьатда. Арха, Нальчикге, ол эрткенде кыйгайды. Башхана айтахнда, кюндоз экиште келирге сойген адамны аллай онгу болмайды. Дагында эрткенликке келип, тошке жумушларын бошагыла ингирге дери кыйда булжуп айланогьра

вич чертенича, ала маршрутну тийиши расисаниясын жарашдыргьанда. Алай бла, 1 январьдан башлап, Огтары Чегемге транспорт байламлыккыла жамуатха тап тошера кыуралкыдыла.

Дагында жарыуладан бири - мында бир торлю аптека болмагынады. Эплине аны кыйгысын кьргозтогтоз деп тилейдиле. Кесигиз сагыш этигиз, бек жуук аптека жаланда Тьбен Чегемдеди. Ары дери уа жол 35 километр чаккыды. Кюндоз автобус жорюмегин эге алагы а, бу учреждение мында бек керек болганы туурды. Эл 1500 метр бийликкеде орналганы себепли кьан басымыла кьторюлгенге бла жореклери аругуналга кимден да кызыл тошенин барыыз да анылайбыз.

Биз Чегем районну ара болныцасыны баш врачы Елена Кокотвага сьлешип, халны аныгылары тилегениз. «Кертиси бла да, бу бек улпу жарыуду. 2015 жылда Булунгуда ФАП-да ишлеген бир неча адамны дарман сатаргьа эркинликлери болурча кырген окуна этген эдик. Алай закон бла биз анда кырал аптека ачар амал табалмай кыалганыыз.

Энци иелледен окуна тилеген эдик анда аллай бир пункт кырагыыз, кьолбуздан келгенича документация бла да болушурьуд деп. Жарыугьа, бир киши да табылмагьанды. Республиканы Саулукь сагылау министрствосуну юристери право актланы тийит, бир амал ачыккыла кырагыр кьизим», - дегени Елена Антопьевна.

Ызы бла мен КьМР-ни Саулукь сагылау министрствосуну сьлешемме. Анда Ведомствону таматасына, болуму аныгытып, кыагыт жазып келтирими тилегенича. Озгьан ыйкьыда ол аланы кыргенича тошениди. Жуалны бир айдан саккылагыз дегенилди да, саккылайк...

ТАПКАСХАНЫ АМИНАТ.

адам саныны азлап барганы артык бек эсленмейди. Булунгуда уа хал кьзге урунмай кыалмайды.

Тутучусу болмаз ючюн бир кьаум юлто келтирейки. Огтары Малкьарны бла Огтары Чегемни турмушларын тенгештирейки. Барыыз да билгенден, Малкьарга элген жолга асарьал салыныпды, аптекала бардыла, башха инфраструктура да анга керге аныгыды. Огтары Чегемде уа бу мен санаган затладан бири да жокьуду. Жаланда эл совет, школ, почта, сабий сад эм ФАП.

Битеу бу жарыуларын огтары чегемиле редакцияга сьлешип билдиргенди. Айттыган затладан сора да, ары автобус

керекдиге? Алгын ары тошке да бир рейс болуучу эди. Алай элпи ол кезиудеги башчысы ташыргьа адам жокьуду деген сылтау бла ол рейси кетерип кыйгьан эдик.

Ол шартны алайгытын КьМР-ни Транспорт эм сьвэз жаны бла кырал комитетинде да белгилегениди. Жарыуну кылай бла кетериге болуучьуду деген сорру бла биз алгьаракьда ары сьлешкен эдик. Бу кюнлөдө бизге аны баш специалы Рустам Артабаев жууап бергенди.

Ол айтханага керге, комитет кеп болмай конкурсу бардыгьанды. Аны эсбение керге, Огтары Чегемге адамланы ташуу бла байламы тендери «Баксантранс-М» предприятие кытханды. Рустам Русланов

БИЛДИРИУ

Адабиятны сьйгенлени журналы

«Литературная Кабардино-Балкария» журналы жазылуу борды. Ол орус тилде чыккьан адабият-кудужестову, жамуат - политик, республикада искусствону бла культураны адамларын бирлештирген, аланы

кыйырлары бла чыккьан басма изданияды. Аны беттеринде окуучу бусьат эл замона кыра сьз бла, ак сьз бла да жазылган чыгармалары, белгилу адабиятчыны назму каууларын, аны бла бирге алакьта махтау алмагьан шаг фахмуланы да жазгьаныла бла шагьарей болуогь онг табаркьды.

Журнал республиканы жамуат-политика жашоундан, проблемаларыыздан, халкк молкде урунууну не торлю жанында да жетишилериызден хапарлайды. Мында, автор чыгармалардан сора да, бизде, башха кьаринда республикада, Шимал Кавказда, узак-жуукь тын кыраллада жошгон адабиятчылары бла журналистлени оло орус тилде чыккьаны чыгармалары, кьчюрмелери да басмаландыла.

«Литературная Кабардино-Балкария» журналы окуучулары асламды. Ол адабиятка сансыз болмагьан, республикада, жамуатда боло турган ишледен хапар алыргьа сьйгенден кырауды. Журнал жылга алты керге чыгады - хар эки айдан. ОГПУ-ну «Почта России» бьлюмлеринде бир номери багысы 32, 04 сомду, алты айга - 96, 12 сом, жылгьа уа - 192, 24 сом. Розницада багысы эркиди. Жазылуу индекси - 78452. Редакцияны адреси: КьМР, Нальчик ш., Ленин аты проспекти, «Васма юк». Телефонлары: 40-03-24; 42-75-22. Сайт: pressa.smkbr.ru, e-mail: literaturnayakb@mail.ru.

БЕРИМ

Учулуккыну болжалындан чыкьмазгьа кюрешигиз

Кийик жаныуарланы эм ала жашагьан тийерлени кьорууду, федерал надзорлукь этиу эмда аланы санаына кьс-кулукь болуу департамент учулукь гьа эркилик берген кыагытланы арха кыайтаргьа керекисини эге салады.

Кьанатыланы эмда гиче (токло) жаныуарланы атаргьа эркилик берген кыагытланы алаы болжалы чыкьгьаны 20 кон озгьунчу кыайтаргьа керекди арха. Кеси да учулукь кезиуде кыалды эмда нелпай бир зат мажарыгьанын билдирип.

Тукьлы жаныуарланы атаргьа эркилик берген кыагытны уа аны болжалы чыкьгьандан сора неча былай жаныуарны мажаргьандан сора он кюнню ичинде жерине тапдырыгьа тийишлиди. Былай кыагытларын арха кыайтармагьан учула РФ-ни Административ бузукьлыккыла кодексиини 8.37 статьясыны биринчи кесегине тийишлиликде жууалга тартылыкьдыла.

Эзиизге салыайк: жуугьуурланы атаргьа эркилик берген былыгыз кезиу 30 ноябрде бошланды. кьанатыллага эмда кьабанлагьа учулукь кезиу а 31 декабрьге дери бардырыла-

ды. Айтханыбызча, бу жорукьлагыла сансызлыккы этгенле жууалга тартылыкьдыла. Кыагытланы уа не алгьан жеригизге кыайтаргьа неча заказной нисьмо бла 360017, Нальчик ш., Балкарская орам, 102 адресе бла жибериге болуусьуду. Бизни корр.

ГРЕК-РИМ ТУТУШУУ

Кишиге да ал бермегенди

Краснодарда Россейни сыйлы тренери Вячеслав Новикову хурметине бардырылган битеукькьрал турнирге кыатышгыр Молдовадан, Узбекистандан бла Румыниядан да эм кючлю гьефрле келгенди. Эришуле грек-рим тутушудан болгьанды.

Даражалы турнирде кьарыуну Элбрус райондан Локиланы Жамболат да сынагьанды. Аны тренери Локиланы Юрийди. Спортч. 59 килограмм ауурлукь кьауумда тутуша, тьрт тюбешиунде хорлагьанды.

Жарым финалда ол 6:2 эсеп бла дунианы жаш тьлю биринчилигини чемпиунун, финалда уа Европаны чемпионтанын кемчи призьурун кытханды. Алай бла кеси ауурлунда эм кючлю болгьанды. Анга саугьа келге телевизор бла 30 минг сом берилгенди.

Энди Жамболат декабрьни экинчи жарымында Россейни кубогу ючюн Дондагы Ростовда болуучу Эришулеге кыатышгыркьды. Анда Элбрус райондан дагында бир гьефьр - Локиланы Мурат да - тутушурьуду.

Келир жш январьда уа ала экиси да Москвада Иван Поддубныни Гран-приий ючюн сынашгыркьдыла. Ол заманда Европаны чемпионтатына барлыкьла да айырлыкькыдыла.

Анатолий ТЕМИРОВ.

Келишим

Ахшы хыйсаплагьа итениулюк

РФ-де ФСИН-ни Кьабарты-Малкьарда Управленийсы бла республиканы Спорт министрствосу бир бирлери бла кыаты байламлыккыла ишлеге келишгенди. Документге эки ведомствону да таматалары - Мухамед Маржово бла Асланбек Хушов - кьол салгьандыла.

Анга керге, тутмакьда тургьанланы араларында асламлыкь-культура эмда билим беруу жаны бла аслам иш тындырыгьта, аланы саулукьку жашау халгьа кюиретиге белгилениди. Андан сора да, торлю спорт эришулеге УФСИН-де ишлегениди да тир кыатышдырыгьа мурат этилди.

«Бизни бирге ишлеуьобоз эки жаныча да хыйтаргьа эмда кьйте барлыкьта менен бир иштемиз да жокьуду. Арыбызда байламлыккыла тутмакьда тургьанланы кылыкьларын тозетиге себеплик

эртим кьварлыкь тойюлдоле, деп чертеди Асланбек Хушов. - Бу келишимге кьол салуу бизни ишбизде бек магыналы шартды. Кертиди, Спорт министрствосу бла биз эргетден шукь-лукь жюрютебиз. Аны себепли бу жаны иш тойюлдо, аны андан ары баргьанды, деп белгилегени Мухамед Маржово. КьМР-де УФСИН-ни пресс-службасы.

Туунип

Эришгенлеге - дипломла, кьарагьанлагьа - мороженое

Озган шабат кюн Янкойну Байсолтанланы Алим аты школуна математикадан турнир бардырылгьанды. Анга уа сагынылган эл Зьвэдний элени мектептеринде окугьанланы кьауулары кыатышкьанды. Эришүү Янкойну жер-жерли дин организациосыны эм школланы администрацияларыны башламчылыклары бла этгенди.

Турнири бардыргьан а кьанакьлю школну математикадан устазы Элеккуланы Лейла болуучу. Сабийге салырган соруулагыла тынгылы жууалла

бергенди, ызы бла уа оекьа курсоруда да болгьандыла. Оекьа шукьхьада озгьандыла. Биринчи жерни кьанакьла алгьандыла, янкойчулагыла уа экинчи орун белгилениди.

Эришүүчю кырагьа, башха эплени школлары бла байламлыкь жорюмюге, жаш тьлюно тюз жолга салуугьа кыыйны ючюн директору Кьудайланы Айшат Янкойну ийимасы Элеккуланы Хасангьа ыспас этип, бирсилеге да бери келгенлери ючюн ыразылгьаны билдиргенди. Хорлагьан команданы да

алгышпаш, мындан арысында да тоюше турлукьларыны ышангьаны айтханды.

Зьвэднийни мектебини башчысы Галина Зинченко да, ол сьвэрге кьошула, байламлыкьны жорюктот турлукьларыны ошонден сьлешкенди. Ахьында уа Элеккуланы Хасан командалагыла дипломла эм хар бирине эде кыаллыкь саугьала да берип, битеу да ары келгеничи мороженое бла сыйлагьанды.

БАЙТУУГЬАНЛАНЫ Исмаиль, Сурут авторунду.

САКЬЛЫК

Солуу кюнле кьууанч келтирирча

Статистикагьа керге, декабрьни ахьында, январьны ал кюнлериинде ол тошоулени саны аслам болуучу. Байрамгьа хазырланьыз деп бир-бирле сакьлыккыны унуталды. Аны ахьры уа аманлыкь бла бошалады.

Жарыуларыны баш сылтаулары назы терекени орнатханда, пиротехника затланы атыргьанда кьоркьсузлуккыну жорукьлары толтурулмагьанлары бла байламгыдыла. Алай болмаз ючюн а бир неча артыккы кыыйн болмагьан жумушуну толтуругьа тийишлиди. Школлада, маданият юйюнде, торлю-торлю учрежденилада ийнели битини экинчи кьатдан бийик оюдуу салгыргьа жарамды. Андан чыгарга эки эшик болуогьа, ала да тышына ачылыргьа керекдиле.

Байрам бардыргьан оюдуна, Аны кирген жерде да 3-5 огнеустийтель болуугьа тийишлиди. Назыны ориатханда, аны бутакьлары кьабыргьа алапгьа, оюдуу башына жетмегьа мадарла этерге, аны жылуу приборланы кьатарланы салмазгьа корешигиз. Аны терк кызынгьа болуукь иллула, мамукь бла жасаргьа жарамды. Кьууанчы кезиунде

де оюдуу чыраккыны ёчютторге, анда феиерверккы жандыргьа, алуучулуккы атыдыргьа эркин этилмейди.

Былайда кванцовлары осал болгьан пиротехниканы ошонден айтыргьа излемди. Жаны жылыны байраманы баш кыш каникуланы кезиунде торлю-торлю жарлары бла таматала, сабийде да салуугьа, сакьлау учрежденилагьа кеп жетиримилуочуду. Ала ракетникада, башха пиротехника затла бла хайырлангьанда ачында.

Бютоюнда ракетника кьоркуулууду. Аны атыдыргьанда, ол ызын торлендирип, ючюн ичине, балконины тошере, адамланы хатышларына, саулукьларына хата салгыргьа болуучу. Сьз ючюн, 2017 жыл келгенини кьууанчы этемде деп 31-жыллыкь нальчикли арбазында пьтарлада жандырып башлагьанды. Алай аладан бири аны кьолунда атылгьанды. Аны ауур жарлары бла салуукь сакьлау учрежденига та жетдирип, операция этерге тогьон эди.

Былай башха жарыулы иш а Чегем районуну Личинкьа элинде болгьанды. Анда алтыжыллыкь жашчыкь салотха кьарагьа

арбазга чыкьгьанды. Алай ол кьезде ойнагьан отчукьлагыла сейир этпай кыалгьаны кьоншлары атыргьан феиерверкни жылтирлери аны сол кьезине тогьонди. Сабийге кьелге бакьгьан учрежденига ыйкькыны жатарга тогьонди.

Бир-бир таматала уа байрамланы хаманда фьторорге ёчюле. Алай мында ала сакьлыккыны ошонден унутул кьоядыла. Анга уа ичиге да кьошула, ол артыкьда кьоркьулу жерге айналды. Бытыр бу кезиуде от тошоу 14 хамамада болгьаны да анга шагьа атыкькы этеди.

Жаны жылыны сагытталары, кючлери хар юйге да жаркьлыкь келтирип, кьууанч бла ётерлерин тежейбиз. Алай битеу мадарлагьа да кьарамай, от тошоу болган эге, стационар телефондан - 01, мобилыинде а 112 телефон номерлеге сьлешип, энци службаны чакырыгьта, адамланы кьоркуусуз жерге чыгарып, от ёчютючюлени сакьларгьа тийишлиди.

Арсен САБАНОВ, КьМР-де От тошоуге кьвама кырал службаны келечиси.

УЧРЕДИТЕЛЪЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор АТТАЛАНЫ ЖАМАЛ
РЕДКОЛЕГИЯ: ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору оорунбасары), ЖАНУРАЗЛАНЫ Наабат (баш редактору оорунбасары), ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууапкыла секретары), МОКЪЛАЛАНЫ Зуура (бьлюмо редактору), ТИКАЛАНЫ Фатима (бьлюмо редактору).

ТЕЛЕФОНЛА: Редактору приманай - 42-63-01. Баш редактору оорунбасары - 42-38-21, 40-04-82. Жууапкыла секретары - 42-66-85. Секретары - 40-93-42, Корреспонд - 42-63-52. РЕДАКЦИЯНЫ БЕТОМЛЕРИ: Экономика - 42-66-73. Кулчулга - 42-66-76. Социал ишде - 42-75-82, 40-59-18. Курортта, туризм эм спорт - 40-39-93, 42-66-71. Окуучуларга бла байламлыккыла жорюктот эм жазылуу - 42-37-94. Энци корреспондент - 42-68-72, Тилмачида - 40-28-97. Операторда - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция автору бла кыагыт жорюктотпойн. Кюч жамалгага речени этилмейди эл ала арха кыайтармайдыла. Газете басмалангьан материалда айтылган оюмла редакцияны оюму бла келешикке болуучуду. Алада айттыган хар зат ючюн Россей Федерациясы Басманы юскенди законуну тийишлиликке материалды авторлары жорууду. Редакция авторлардан 400 гьат тизгенден (машина бла жазылган 5-6 бет) кьелин аймады. Газет Басманы эм асламы информацияны эркинликчи кьорууду жаны бла Кьабарты-Малкьар регион индексиини 2016 жылда 19 декабрьде регистраци этилгенди. Регистрация номер - ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газети басмагьа «КьМР-Меня» ГКУ-ну компьютер службагы хазыр эттени. Газет «Тетрагарф» ООУ-ну типографиясында басмалангьанды. Нальчик шакар, Ленин аты проспекти, 33. Газетин ислерине тапдыруу ючюн КьМР-ни кьыта сьвэзине федералый Управленийсы жууапкыла. Телефонлары: 76-01-28, 76-01-10. Газетин Россияга сатыу ючюн КьМР-ни «Роспечать» акционер обществосу жууапкыла. Телефон: 42-49-34.

Немерге графике керге 19.00 сагьатда кьол салында. 20.00 сагьатда кьол салындагы Байсаланы Мархит - деурный редактору, Кучукуланы Сафит, Кетенинаны Зууляна - жууапкыла секретары оорунбасары, Кьазаны Лиза - 1-чи бетте, Гьелланы Валентина - 3-4-чю бетте - корректорла. Тиражы 2100 экз. Заказ № 1613. Багысы 10 сомду. РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ НЕГАТЕЛЬДИН АДРЕСИ: 360000, Нальчик шакар, Ленин аты проспекти, 5. электрон почта: elbor_50@mail.ru